

Bruksel, 8.11.2023
KOM(2023) 691 final

**KOMUNIKATË E KOMISIONIT PËR PARLAMENTIN EVROPIAN, KËSHILLIN,
KOMITETIN EKONOMIK DHE SOCIAL EVROPIAN DHE KOMITETIN E
RAJONEVE**

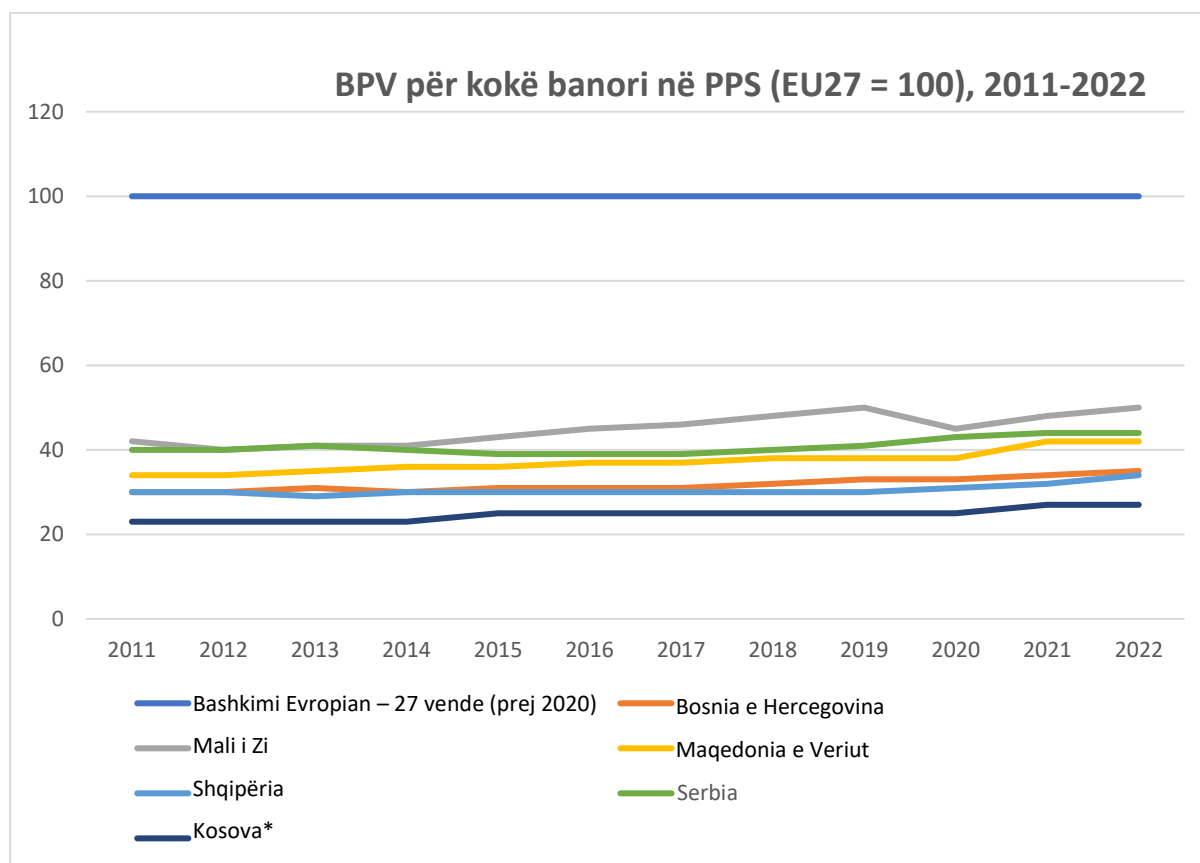
Plan i ri për rritje ekonomike për Ballkanin Perendimor

HYRJJE

Komisioni Evropian beson fuqishëm se zgjerimi mbetet një politikë kyçe e Bashkimit Evropian dhe në veçanti se anëtarësimi i plotë në BE për Ballkanin Perëndimor është në interesat e veta politike, të sigurisë dhe ekonomike të Unionit.

Lufta e agresionit rus kundër Ukrainës ilustron edhe një herë nevojën për një investim të vendosur gjeostrategjik në një Evropë të qëndrueshme, të fortë dhe të bashkuar. Lufta ka pasur një ndikim të rëndësishëm mbi partnerët tanë të Ballkanit Perëndimor, duke ushtruar presion të mëtejshëm mbi ekonominë dhe shoqëritë e tyre dhe duke krijuar rreziqe për stabilitetin e tyre. Nevoja për t'i afruar ato me BE-në dhe për të përshpejtuar procesin e tyre të anëtarësimit, bazuar në reformat e BE-së në këto vende, nuk ka qenë kurrë më e qartë se sa është sot. Shumica e qytetarëve të Ballkanit Perëndimor mendojnë se anëtarësimi i vendit të tyre në BE do të ishte një gjë e mirë¹. Në këtë drejtim, plani i ri i rritjes për Ballkanin Perëndimor do të përbëjë një mundësi për të rritur më tej vizibilitetin dhe ndërgjegjësimin e mbështetjes së BE-së për rajonin, duke forcuar angazhimin me audiencën vendase.

Konvergjencia ekonomike është një element thelbësor në afrimin e vendeve të Ballkanit Perëndimor me BE-në. Aktualisht, niveli dhe shpejtësia e konvergjencës midis partnerëve të Ballkanit Perëndimor dhe BE-së nuk është e kënaqshme² – as në aspektin e proceseve reformuese, as të konvergjencës socio-ekonomike – dhe po pengon përparimin e tyre në rrugën e BE-së. Prandaj, ekziston nevoja për të nisur dhe nxitur përgatitjet e Ballkanit Perëndimor për anëtarësimin në BE, duke sjellë përpara disa nga përfitimet e tij, veçanërisht në mënyra që mund të ndjehen drejtpërdrejt nga qytetarët e vendeve të Ballkanit Perëndimor. Objektivi duhet të jetë të mundësojë që partnerët të rrisin reformat dhe investimet në mënyrë të konsiderueshme të shtojnë shpejtësinë e procesit të zgjerimit dhe rritjen e ekonomive të tyre.

* Ky emërtim nuk paragjykon qëndrimet për statusin dhe është në përputhje me Rezolutën e Këshillit të Sigurimit të OKB-së 1244/1999 dhe Opinionin e GJND-së për Shpalljen e Pavarësisë së Kosovës.

¹ Eurobarometri standard 99 – Pranverë 2023

² Eurostat dhe Banka Botërore

Për këtë qëllim, Komisioni po propozon **një plan të ri rritjeje për Ballkanin Perëndimor** bazuar në katër shtylla, që synojnë:

- 1) **Rritja e integritit ekonomik me tregun e vetëm të Bashkimit Evropian**, me kusht që Ballkani Perëndimor të përafrohet me rregullat e tregut të vetëm dhe të hapë sektorët dhe zonat përkatëse për të gjithë fqinjët e tyre në të njëjtën kohë, në përputhje me Tregun e Përbashkët Rajonal;
- 2) **Nxitja e integritit ekonomik brenda Ballkanit Perëndimor nëpërmjet Tregut të Përbashkët Rajonal**³, bazuar në rregullat dhe standardet e BE-së, të cilat potencialisht mund të shtojnë 10%⁴ në ekonomitë e tyre;
- 3) **Përshejtimi i reformave themelore**, duke përfshirë grupin e bazave⁵, duke mbështetur rrugën e Ballkanit Perëndimor drejt anëtarësimit në BE, duke përmirësuar rritjen e qëndrueshme ekonomike përfshirë, përmes tërheqjes, investimet e huaja dhe forcimin e stabilitetit rajonal;
- 4) **Rritja e ndihmës financiare për të mbështetur reformat nëpërmjet një Lehtësie për Reforma dhe Rritje për Ballkanin Perëndimor**, instrument i ri me vlerë 6 miliardë euro në mbështetje të pakthyeshme dhe mbështetje kredie, me pagesë të kushtëzuar që partnerët e Ballkanit Perëndimor të përmbushin reformat themelore, dhe në veçanti reformat specifike socio-ekonomike.⁶

Konvergenca ekonomike është një përfitim i rëndësishëm i anëtarësimit në BE. Ndikimi pozitiv në BPV-në dhe nivelet e të ardhurave të një vendi që rrjedhin nga integrimi me tregun e vetëm të BE-së, i kombinuar me politikën e kohezionit të BE-së, është demonstruar qartë në të kaluarën. Kjo kërkon investime në modernizimin e ekonomive, si dhe në infrastrukturë, për të cilat nevojitet ndihmë financiare shtesë. Në të njëjtën kohë, reformat themelore, duke përfshirë forcimin e sundimit të ligjit dhe të drejtave themelore, janë të domosdoshme për të çliruar përfitimet e integritit dhe për të krijuar një mjedis të favorshëm për të tërhequr investime private dhe për të gjeneruar rritje të qëndrueshme ekonomike duke reduktuar emetimet. Ndërtimi i një ekonomie moderne, dinamike dhe të dekarbonizuar me përmirësim të mundësive për punësim do të ulë edhe nxitjen për migrimin e jashtëm.

Ky plan i ri i rritjes bazohet në metodologjinë ekzistuese të zgjerimit⁷ dhe krijon një paketë masash përforcuese reciproke që do të shumëfishojnë përfitimet e mundshme të secilës masë. Ai gjithashtu siguron më shumë stimuj dhe përfitime të integritit përpara anëtarësimit në BE, duke synuar kështu përshejtimin e negociatave të anëtarësimit. Së fundi, në funksion të sigurimit të barabarësisë ndërmjet vendeve të zgjerimit, ai shton në mënyrë progresive mundësi të mëtejshme për Ballkanin Perëndimor ndaj atyre të disponueshme sipas Marrëveshjeve ekzistuese të Stabilizim-Asociimit (MSA). Shpejtësia

³ Tregu i Përbashkët Rajonal (TPR) është një nismë e dakorduar nga krerët e gjashtë vendeve të Ballkanit Perëndimor në samitin e Procesit të Berlinit në Sofje në vitin 2020. TPR-ja dhe plani i veprimit i lidhur me të synojnë të sjellin katër liritë e lëvizjes (mallrat, shërbimet, kapitali dhe punëtorët) brenda rajonit.

⁴ Gomez Ortiz Maria Del Mar; Zarate Vasquez, Roman David; Taglioni, Daria. *Efektet Ekonomike të Integritit të Tregut në Ballkanin Perëndimor (anglisht)*. Dokument pune për Hulumtimin e Politikave; nr. WPS 10491 Washington, D.C.: Grupi i Bankës Botërore: <http://documents.worldbank.org/curated/en/099544006202322289/IDU062c50b5106fe8046d1080530898bbe45d6fa>

⁵ Në përputhje me Komunikimin mbi "Përmirësimin e procesit të anëtarësimit – Perspektivë e besueshme e BE-së për Ballkanin Perëndimor" COM(2020)57, grupi i bazave përfshin: kapitullin 23 – Gjyqësori dhe të drejtat themelore, kapitulli 24 – Drejtësia, liria dhe siguria, kriteret ekonomike, funksionimi i institucioneve demokratike, reforma në administratën publike, kapitulli 5 – Prokurimi publik, kapitulli 18 – statistikën dhe kapitulli 32 – kontrolli financiar.

⁶ Në propozimin e tij për rishikimin afatmesëm të Kornizës Financiare Shumëvjeçare 2021 – 2027 (COM(2023)337 final), Komisioni propozoi një shtesë prej 2 miliardë eurosh për Ballkanin Perëndimor. 4 miliardë euro do të jepeshin në formën e kredive koncesionare.

⁷ COM (2020) 57 Final

tani është thelbësore dhe objektivi është për planin e rritjes për të shënuar një diferencë të vërtetë tashmë vitin e ardhshëm.

Plani i rritjes nuk paragjykon proceset e vazhdueshme të anëtarësimit dhe kushtet specifike të përcaktuara atje në këtë kontekst, veçanërisht për sa i përket bazave. Megjithatë, ai do ta ushqejë këtë proces duke nxitur vendet që të përshpejtojnë miratimin dhe zbatimin e *acquis*. Për më tepër, me një fokus të fortë në integrimin brenda rajonit të Ballkanit Perëndimor, duhet t'i ndihmojë vendet të përqendrohen në të ardhmen e tyre të përbashkët si anëtarë të BE-së dhe të kapërcejnë sfidat dypalëshe që për fat të keq konsumojnë shumë energji në rajon dhe e pengojnë atë.

1) Rritja e integritimit ekonomik me tregun e vetëm të Bashkimit Evropian

Integrimi me tregun e vetëm të BE-së ka qenë shtytësi kryesor i rritjes ekonomike për të gjitha vendet që iu bashkuan BE-së. Për vendet në rrugën e anëtarësimit në BE, asociimi më i ngushtë me tregun e vetëm të BE-së do të sillte përfitime që mund të ndjeheshin drejtpërdrejt nga qytetarët e tyre.

Ofrimi i më shumë mundësive për Ballkanin Perëndimor për lidhje më të ngushta me tregun e vetëm të BE-së është arsyeja kyç e planit të rritjes. Objektivi është afrimi i ekonomive me tregun e vetëm pasi të jetë arritur niveli i nevojshëm i gatishmërisë.

Si pjesë e këtij plani rritjeje, Komisioni ka identifikuar shtatë fusha prioritare fillestare, të cilat BE-ja mund t'u ofrojë vendeve të Ballkanit Perëndimor. Një integrim i tillë do të sillte përfitime të konsiderueshme ekonomike për rajonin dhe do të siguronte barabarësi të gjerë midis vendeve në zgjerim.

Përfundimi i punës për të cilën janë angazhuar gjashtë partnerët në kuadrin e Tregut të Përbashkët Rajonal do të jetë një parakusht i domosdoshëm për një integrim më të ngushtë me tregun e vetëm. Oferta në shtatë fushat prioritare bazohet në meritat e veta dhe gjithashtu i nënshtrohet harmonizimit paraprak me *acquis* të BE-së në çdo fushë specifike, duke përfshirë këtu edhe infrastrukturën e nevojshme dhe institucionet që punojnë në ato fusha. Asnjë partner i Ballkanit Perëndimor nuk do të jetë në gjendje të blloktojë qasjen në tregun e vetëm të BE-së për pesë të tjerët.

Këto veprime prioritare mund të zbatohen duke përdorur bazën ligjore ekzistuese të Marrëveshjeve të Stabilizim-Asociimit, nëpërmjet marrëveshjeve plotësuese të synuara ose duke amenduar, sipas nevojës, Traktatet ekzistuese të Komunitetit të Transportit dhe Komunitetit të Energjisë.

Oferta për Ballkanin Perëndimor⁸: 7 veprimet prioritare për integrim në tregun e vetëm të BE-së

1. Lëvizja e lirë e mallrave:

- (i) *Marrëveshjet për vlerësimin e konformitetit* për të zhblokuar tregun e vetëm për mallrat e prodhuara në Ballkanin Perëndimor pas përafrimit me *acquis* të produktit përkatës horizontal të BE-së .
- (ii) *Përmirësimi i marrëveshjes së bashkëpunimit doganor dhe tatimor* për të përmirësuar procedurat doganore dhe për të zvogëluar kohën e pritjes në kufi, përmes masave që përfshijnë shkëmbimin paraprak të informacionit, njohjen reciproke të operatorëve ekonomikë të autorizuar, bazuar në merita, dhe bashkëpunimin më të ngushtë në zhvillimin e dritareve të tyre kombëtare të vetme dhe zbatimin më të shpejtë të *acquis* për tatimet indirekte.
- (iii) Pjesëmarrja e të gjithë partnerëve të Ballkanit Perëndimor në *Konventën për Tranzitin e Përbashkët*.

⁸ Zbatimi i veprimeve prioritare dhe propozimeve të tjera në Komunikim do t'i nënshtrohen procedurave përkatëse sipas Traktatit për Funkcionimin e Bashkimit Evropian.

(i) kërkon marrëveshje të bazuara në dispozitat ekzistuese të MSA-ve, (ii) do të ishin marrëveshje që plotësojnë MSA-të dhe do të bazoheshin në punën ekzistuese në Tregun e Përbashkët Rajonal ku partnerët e Ballkanit Perëndimor integrohen ndërmjet tyre në bazë të rregullave të BE-së, (iii) kërkon anëtarësimin në një konventë ekzistuese. Do të pritet nga partnerët e Ballkanit Perëndimor të mbështesin të gjitha aplikimet nga brenda rajonit.

2. Lëvizja e lirë e shërbimeve dhe punëtorëve:

- (i) Për *e-tregtinë* shërbimet e lidhura duke përfshirë *shërbimet e dërgesës së parcelave*⁹, *shërbimet turistike* dhe aktivitete të tjera ku është arritur marrëveshja në kuadër të Tregut të Përbashkët Rajonal.
- (ii) *Njohja e shkathtësive dhe kualifikimeve* ndërmjet BE-së dhe Ballkanit Perëndimor, duke përfshirë kualifikimet profesionale. Duke u mbështetur në katër "marrëveshjet e lëvizshmërisë" inovatore të dakorduar në kontekstin e Tregut të Përbashkët Rajonal¹⁰ përmes rritjes së bashkëpunimit, shkëmbimit të informacionit dhe përdorimit të mjeteve të transparencës - siç është Korniza Evropiane e Kualifikimeve (EQF) - për të lehtësuar njohjen më të shpejtë dhe më efektive të shkathtësive dhe kualifikimeve. Në veçanti, përmes promovimit të një zbatimi efektiv nga Shtetet Anëtare në lidhje me vendet e Ballkanit Perëndimor të Rekomandimit të ardhshëm të Komisionit për njohjen e kualifikimeve të shtetasve të vendeve të treta¹¹.

Në lidhje me (i) bazat ligjore ekzistuese të MSA-ve do të përdoren, pasi të përmbushen kushtet e bazuara në merita, duke përfshirë harmonizimin dhe zbatimin e *acquis* përkatës të BE-së.

3. Qasja në zonën e vetëm të pagesave në Euro (SEPA):

Ulja e kostos së pagesave ndërkufitare në dobi të konsumatorëve dhe bizneseve do të shërbejë si nxitje për tregtinë ndërkufitare. Si pjesë e punës në Tregun e Përbashkët Rajonal, Ballkani Perëndimor po zbaton në mënyrë kolektive legjislacionin kombëtar të kërkuar nga Këshilli Evropian i Pagesave për pjesëmarrje në SEPA. Komisioni Evropian do të vazhdojë **të mbështesë vendet e Ballkanit Perëndimor** për t'u lidhur me legjislacionin përkatës të BE-së dhe për të përgatitur aplikimin e tyre për qasje në SEPA.

4. Lehtësimi i transportit rrugor:

- (i) Mbështetni vendet e Ballkanit Perëndimor për të integruar transportin e tyre rrugor në rajon në bazë të miratimit të *acquis* përkatës të BE-së.
- (ii) Paralelisht të punohet drejt dhënies së qasjes së partnerëve të Ballkanit Perëndimor në sistemet përkatëse të informacionit të BE-së (IMI, ERRU) dhe të shqyrtohet lehtësimi i mëtejshëm i operacioneve të transportit dypalësh, përmes një marrëveshjeje të veçantë që plotëson MSA-të.

Të dy veprimet duhet të përshpejtojnë miratimin e *acquis* të BE-së për Transportin Rrugor, ofrojnë përfitime të rëndësishme ekonomike dhe në mënyrë progresive çojnë drejt integritimit të mëtejshëm në fushën e transportit rrugor.

⁹ Duke u mbështetur në iniciativën ekzistuese të shërbimeve të dërgesës së parcelave brenda CEFTA-s dhe në përputhje me Rregulloren (BE) 2018/644 për shërbimet e dërgesës ndërkufitare të parcelave.

¹⁰ Njohja e Kualifikimeve Profesionale të Doktorëve të Mjekësisë, Doktorëve të Mjekësisë Dentare dhe Arkitektëve në kontekstin e CEFTA-s; Njohja e Kualifikimeve të Arsimit të Lartë; Njohja e ndërsjellë e Kualifikimeve Profesionale për Infermierët, Kirurgët Veterinarët, Farmacistët dhe Mamitë; dhe Liria e Lëvizjes me Letërnjoftim në Ballkanin Perëndimor.

¹¹ Miratimi i parashikuar për 15 nëntor 2023

5. Integrimi dhe dekarbonizimi i tregjeve të energjisë:

Duke u mbështetur në punën ekzistuese brenda Komunitetit të Energjisë për integrimin e tregut të energjisë elektrike në rajon me atë të BE-së dhe hapja e mundësisë për integrimin e tregjeve të tjera të energjisë. Kjo do të marrë parasysh nevojën për një çmim karboni ekuivalent me çmimin e karbonit të Sistemit të Tregtimit të Emetimeve të BE-së ose aplikimin e Mekanizmit të Rregullimit të Kufirit të Karbonit për të mundësuar bashkimin e vazhdueshëm të tregut të energjisë elektrike nga viti 2030 e tutje.

Kjo do të bëhet duke zbatuar traktatin ekzistues të Komunitetit të Energjisë.

6. Tregu i vetëm digjital:

- (i) Lehtësimi i shtrirjes së mbulimit të *marrëveshjes vullnetar aktuale për roaming* mes operatorëve të telekomit¹²; ky do të ishte një hap i përkohshëm deri në (ii) më poshtë;
 - (ii) Ofrimi i sigurisë juridike për përdoruesit dhe operatorët që eksplorojnë zgjidhje për një marrëveshje afatgjatë *roaming* për të përfshirë Ballkanin Perëndimor në zonën e BE-së 'roam like at home', duke respektuar plotësisht zotimet e tregtisë ndërkombëtare të Bashkimit Evropian;
 - (iii) Zgjerimi i rregullave të BE-së për adresimin e *Gjeo-bllokimit* të pajustificuar dhe forma të tjera diskriminimi – bazuar në kombësinë e klientëve, vendbanimin ose vendin e krijimit – në Ballkanin Perëndimor;
 - (iv) Integrimi i rajonit në *shërbimet e besimit të BE-së* pasi legjislacioni kombëtar është në përputhje me shërbimet elektronike të identifikimit, autentifikimit dhe besimit (eIDAS). Një hap i ndërmjetëm do të jetë zhvillimi i një portofoli/kulete rajonale të identitetit digjital ("Balkan Digital Identity Wallet") që do të përafrohet me atë të BE-së dhe do të ndjekë saktësisht të njëjtat specifikime teknike.
 - (v) Forcimi i *lidhjeve të sigurisë kibernetike* përmes mundësimin të asociimit të vendeve të BP-së në shtyllën e sigurisë kibernetike të programit të Evropës Digjitale duke parashikuar si hap të parë qasjen e tyre në Rezervën e Sigurisë Kibernetike sipas Aktit të Solidaritetit Kibernetik¹³. Promovimi i një zbatimi gjithëpërfshirës të Pakos së Sigurisë Kibernetike 5G të BE-së nga të gjithë partnerët e Ballkanit Perëndimor.
 - (vi) Forcimi i *ndërveprueshmërisë* ndërkufitare përmes kornizave kombëtare të ndërveprueshmërisë që janë plotësisht në përputhje me Kornizën Evropiane të Ndërveprueshmërisë si bazë për shërbime publike digjitale të ndërveprueshme, me njeriun në qendër.
- (i) bazohet në marrëveshjet ekzistuese vullnetare, ndërsa (ii) deri (iv) do të kërkonte një zgjidhje ligjore të zbatueshme (p.sh. nëpërmjet amandamentimit të MSA-ve). (v) do të kërkojë një ndryshim në marrëveshjen ekzistuese të asociimit në programin e Evropës Digjitale.

7. Integrimi në zinxhirët e furnizimit industrial:

- (i) Zhvillimi i partneriteteve strategjike për zinxhirët e vlerës së lëndëve të para të qëndrueshme, pas një fokusimi fillestar në identifikimin e projekteve konkrete të përbashkëta industriale.
- (ii) Zhvillimi i partneriteteve strategjike për sigurinë e furnizimit me ilaçe kritike.

¹² <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-12/eu-wb-roaming-declaration.pdf>

¹³ Akti i Solidaritetit Kibernetik është një propozim i Komisionit i cili ende nuk është miratuar nga bashkëligjvënësit.

Zhvillimi i partneriteteve strategjike për zinxhirët e vlerës së lëndëve të para të qëndrueshme do të bazohet në: identifikimin dhe zbatimin e projekteve të përbashkëta të lëndëve të para të qëndrueshme dhe baterive që mbulojnë të gjitha fazat e zinxhirëve përkatës të vlerës, p.sh. kërkimin, nxjerrjen, përpunimin/prodhimin dhe riciklimin; dhe mbështetja e kompanive/organizatave të Ballkanit Perëndimor për t'u bashkuar me Aleancën e BE-së për Lëndët e Para dhe Aleancën e Baterive të BE-së¹⁴. Bashkëpunim më i ngushtë për kërkimin dhe inovacionin, ngritjen e kapaciteteve nëpërmjet p.sh. lehtësimin e qasjes së vendeve të Ballkanit Perëndimor në Akademinë e Shkathtësive të Aleancës së Baterive dhe Akademinë e Lëndëve të Para të BE-së (iii) Zgjerimi i partneriteteve strategjike ndërkombëtare të BE-së për prodhimin e ilaçeve kritike dhe përbërësve farmaceutikë aktivë.

Këto fusha prioritare pasqyrojnë konsultimet me palët e interesit në të gjithë rajonin¹⁵ dhe përbëjnë një lidhje të drejtpërdrejtë me punën e vazhdueshme për zbatimin e Tregut të Përbashkët Rajonal.

Komisioni synon të propozojë ndryshime për MSA-të në mënyrë që të prezantojë një mekanizëm që do t'u mundësonte organeve të MSA-së të zgjerojnë të drejtat dhe detyrimet e *acquis* të BE-së në Ballkanin Perëndimor, pasi të plotësohen kushtet. Mekanizmi do t'u mundësonte institucioneve të MSA-së të miratojnë shtojca që përmbajnë një listë të legjislacionit të tregut të vetëm ("*acquis*") në fusha specifike që do të transpozoheshin në legjislacionin e brendshëm dhe rregullat për monitorimin. Pasi të jetë përcaktuar nga Komisioni se ekziston përafrimi *acquis* dhe rregullat janë duke u zbatuar në mënyrë efektive – dhe gjithashtu se nuk ka rrezik të konsiderueshëm për barabarësinë në tregun e vetëm të BE-së (p.sh. një shkallë e mjaftueshme e kontrollit të antitrustit, bashkimeve dhe ndihmës shtetërore, aty ku është e përshtatshme) – një vendim mund të merret nga institucionet e MSA-së për të dhënë trajtim reciprok të tregut të brendshëm në fushën specifike në fjalë. Përveç qasjes në tregun e vetëm, miratimi dhe zbatimi i *acquis* në këtë mënyrë do të kishte një ndikim pozitiv edhe në rrugën drejt anëtarësimit.

Kjo qasje do t'i mundësonte MSA-ve të ofrojnë një shtrirje progresive në fusha specifike të *acquis*, në veçanti ato që kanë një lidhje specifike me tregun e vetëm si masat sanitare dhe fitosanitare dhe të drejtat e pronësisë intelektuale. Kur shikohet se cilët sektorë duhet të inkorporohen, përparësi do t'u jepet fushave ku janë ndërmarrë veprime thelbësore në kuadër të Tregut të Përbashkët Rajonal.

Për më tepër, për të mbështetur drejtpërdrejt shtatë veprimet prioritare dhe më gjerësisht për të garantuar realizimin e potencialit të tyre të plotë, Komisioni Evropian po propozon një sërë masash plotësuese.

Si minimum, të gjitha vendet e Ballkanit Perëndimor duhet të marrin pjesë plotësisht në programet përkatëse të BE-së, duke përfshirë në veçanti programin e tregut të vetëm, programet e Doganave dhe ato Fiskale, programin e Evropës Digjitale dhe Horizon Europe (duke përfshirë eksplorimin e zgjerimeve të misioneve të tij për "Qytete neutrale ndaj klimës dhe inteligjente" dhe për "Rivendosjen e oqeanit dhe ujërave tona"). Do të inkurajohet pjesëmarrja më e plotë e mundshme në grupet e ekspertëve të udhëhequr nga Komisioni, sipas rregullave të BE-së, pasi këto janë një rrugë e rëndësishme për zhvillimin e njohurive praktike rreth zbatimit efektiv të *acquis*. Vendet e Ballkanit Perëndimor mund të përfitojnë nga masat e parashikuara në Komunikatën e Komisionit për "Rritjen e Hapësirës Administrative Evropiane (ComPact)", për të ndihmuar ndërtimin e administratave publike më të mira.

Potenciali i integritit të mëtejshëm të Ballkanit Perëndimor në pjesët përkatëse të tregut të vetëm do të mbështetet nga forcimi i lidhjeve infrastrukturore me BE-në. Korniza e Investimeve të Ballkanit Perëndimor (WBIF) është e gatshme të rrisë mbështetjen për të vendosur infrastrukturën e nevojshme të përcaktuar në Planin Ekonomik dhe të Investimeve¹⁶, duke zbatuar Strategjinë Globale Gateway në

¹⁴ Dy Aleancat koordinohen nga dy Komunitete të Njohurisë dhe Inovacionit (KIC) të Institutit Evropian të Inovacionit dhe Teknologjisë (EIT).

¹⁵ Konsultimet janë zhvilluar në nivel politik dhe ekspertësh me një sërë palësh të interesit. Ka pasur diskutime teknike me administrata kombëtare, biznesi në të gjithë rajonin është konsultuar përmes dialogut me forumin e investimeve të Odave të Ballkanit Perëndimor 6 dhe ka pasur konsultime me organizatat rajonale, CEFTA-n, Këshillin e Bashkëpunimit Rajonal, Komunitetin e Transportit dhe Komunitetin e Energjisë.

¹⁶ Plani Ekonomik dhe i Investimeve https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1811

Ballkanin Perëndimor dhe të lidhur ngushtë me rrjetet trans-evropiane. Zbatimi i agjendave individuale të reformës (shih pikën 3 më poshtë) do të jetë thelbësor për këtë qëllim. Puna do të vazhdojë edhe për zhvillimin e rrjetit trans-evropian të transportit (TEN-T) për të përmirësuar lidhjen midis Ballkanit Perëndimor me BE-në, për të mbështetur integrimin në tregun e vetëm të BE-së dhe për të promovuar një sistem transporti më të qëndrueshëm.

2) **Nxitja e integritit ekonomik rajonal nëpërmjet Tregut të Përbashkët Rajonal**

Rajoni i Ballkanit Perëndimor përballë me një sfidë të thellë ekonomike nga tërheqja e kufizuar për investitorët, për shkak të tregjeve të vogla të fragmentuara dhe migrimit të jashtëm në shkallë të gjerë si pasojë e mundësive të kufizuara. Në samitin e Procesit të Berlinit 2020, rajoni vendosi që integrimi në nivel rajonal, nëpërmjet një Tregu të Përbashkët Rajonal do të ishte një nga qasjet kryesore për të adresuar sfida të tilla.

Plani i veprimit i Tregut të Përbashkët Rajonal¹⁷ përcakton një program të gjerë veprimesh bazuar në rregullat dhe standardet e BE-së, për të vendosur katër liritë e lëvizjes brenda Ballkanit Perëndimor: mallra, disa shërbime, kapitali dhe punëtorët. Kjo shoqërohet me një Agjendë të Gjellbër dhe një Agjendë Digjitale dhe Inovative për rajonin. Pavarësisht se ka filluar shumë punë teknike, shumica e rezultateve ende nuk janë materializuar, pjesërisht për shkak të bllokimeve politike në vendimmarrje, pjesërisht për shkak të ritmit të zbatimit, i cili duhet të përshpejtohet ndjeshëm.

Zhvillimi i një tregu të përbashkët rajonal është thelbësor për dy arsye. Së pari, sepse është thelbësore për të zhbllokuar potencialin ekonomik të rajonit, për të krijuar mundësi si për firmat vendase ashtu edhe për punëtorët dhe për ta bërë Ballkanin Perëndimor një vend më tërheqës për investitorët evropianë. Vlerësohet se tregu i përbashkët rajonal mund të shtojë 10% në ekonominë e vendeve në rajon.¹⁸ Së dyti, sepse Tregu i Përbashkët Rajonal bazohet në miratimin dhe zbatimin e standardeve të BE-së.

Prandaj, ai vepron si një hap drejt tregut të vetëm të BE-së në shumë sektorë dhe si një mekanizëm për të bërë përparim në negociatat e anëtarësimit duke korrur përfitime të hershme ekonomike. Integrimi më i ngushtë ekonomik me BE-në, shkon paralelisht me ndërtimin e një tregu të përbashkët rajonal. Si pjesë e këtij plani të rritjes, vendet e Ballkanit Perëndimor **ftohen të rizotohen për zbatimin e plotë të Planit të Veprimit për Treg të Përbashkët Rajonal.**

BE-ja do të ofrojë mundësi thelbësore për integrim në tregun e vetëm të BE-së vetëm nëse rajoni realizon integrimin ekonomik rajonal. Partnerët që nuk janë plotësisht të përkushtuar ndaj Tregut të Përbashkët Rajonal ose që pengojnë zbatimin e Planit të Veprimit për Treg të Përbashkët Rajonal, nuk mund të presin të përfitojnë nga plani i rritjes për sa i përket mundësive për integrimin në tregun e vetëm (shtylla 1).

Marrëveshja e Tregtisë së Lirë e Evropës Qendrore¹⁹ është mekanizmi kryesor i qeverisjes për menaxhimin e tregut të përbashkët rajonal. Prandaj, funksionimi i tij efektiv është thelbësor. Si e tillë, puna e rëndësishme në vazhdim – veçanërisht në fushat e mëposhtme – duhet të përshpejtohet:

- lehtësimi i tregtisë nëpërmjet rritjes së njohjes rajonale të standardeve dhe certifikimit (bazuar në rregullat e BE-së);
- zvogëlimi i ndikimit negativ të masave jotarifore;

¹⁷ Tregu i përbashkët rajonal https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/policy-highlights/common-regional-market_en#:~:text=The%20Common%20Regional%20Market%20action,1%25%20of%20the%20region's%20GDP.

¹⁸ Sikurse fusnota 4.

¹⁹ Marrëveshja e Tregtisë së Lirë e Evropës Qendrore (CEFTA) 2006 bashkon Ballkanin Perëndimor 6 dhe Moldavinë në një zonë tregtare rajonale me qëllim të liberalizimit të tregtisë së mallrave dhe shërbimeve brenda rajonit. Puna e CEFTA-s u inkorporua në planin e veprimit të tregut të përbashkët rajonal në vitin 2020.

- hapja e sektorit të shërbimeve, në veçanti e fushës së re të e-tregtisë; dhe
- lehtësimi i lëvizjes së punëtorëve nëpërmjet njohjes reciproke të kualifikimeve akademike dhe profesionale.

Një nga historitë e suksesit të Tregut të Përbashkët Rajonal ka qenë krijimi i Korsive të Gjelbërta në kufijtë brenda rajonit. Nëpërmjet shkëmbimit të të dhënave doganore para mbërritjes së mallrave në pikat e kalimit, koha e kalimit të mallrave zvogëlohet shumë. Vlerësimet sugjerojnë se një ulje prej 3 orësh në kohën e pritjes është e barabartë me një ulje prej 2% të tarifave²⁰. Ky sukses brenda rajonit ka çuar në krijimin e Korsive të Gjelbërta (kufijtë tokësorë) dhe Korsitë Blu (kufijtë detarë) ndërmjet rajonit dhe disa shteteve anëtare të BE-së. Ky është një shembull sesi thellimi i bashkëpunimit doganor mund të nxisë aktivitetin ekonomik midis rajonit dhe BE-së.

Ka shumë rrjedha pune brenda Tregut të Përbashkët Rajonal ku progresi mund të hapë rrugën për integrim më të ngushtë me tregun e vetëm. Këto përfshijnë integrimin e rajonit në sistemet e BE-së për mbrojtjen e konsumatorit dhe mbikëqyrjen e tregut, njohjen reciproke të kualifikimeve akademike dhe profesionale, pjesëmarrjen e të gjithë partnerëve në rajon në Komitetin Evropian për Standardizim (CEN) dhe Komitetin Evropian Elektroteknik për Standardizim (CENELEC). Një integrim i tillë kërkon zhvillimin e institucioneve dhe praktikave të nevojshme, si p.sh. nëpërmjet Akademisë së Tregut të Vetëm për të siguruar që sistemet kombëtare të përputhen plotësisht me ato të BE-së.

Duke shikuar në të ardhmen, **një pasardhës ambicioz i planit aktual të veprimit të Tregut të Përbashkët Rajonal duhet të zhvillohet përpara se ai aktual të skadojë në vitin 2024.** Plani i ri i veprimit duhet të përfshijë mundësitë e ofruara në kuadër të këtij plani të rritjes, si dhe të pasqyrojë plotësisht Agjendën e Gjelbër dhe Agjendën Digjitale dhe Inovative për rajonin. Për të dëshmuar në të ardhmen Tregun e Përbashkët Rajonal dhe në përgatitje për Mekanizmin e Rregullimit të Kufirit të Karbonit, plani i veprimit duhet të përmbajë elementët e nevojshëm që Ballkani Perëndimor të avancojë në dekarbonizim.

3) Përsheptimi i reformave themelore

Përvoja nga raundet e njëpasnjëshme të zgjerimit ka treguar se integrimi më i ngushtë me tregun e vetëm të BE-së dhe mbështetja financiare e synuar nuk janë të mjaftueshme për të arritur një konvergencë të përsheptuar socio-ekonomike. Suksesi i qëndrueshëm kërkon reforma gjithëpërfshirëse, duke përfshirë grupin e bazave. Ato janë thelbësore që vendet candidate të ecin përpara drejt anëtarësimit në BE dhe që ekonomitë e tyre të përballen me presionin konkurrues të tregut të vetëm dhe të ndërtojnë biznese konkurruese dhe të qëndrueshme për të tërhequr investime private. Për më tepër, përsheptimi i reformave themelore do të ketë gjithashtu një ndikim pozitiv në ritmin me të cilin vendet ecin në rrugën e tyre të anëtarësimit në BE.

Si pjesë e këtij plani të rritjes, çdo partner i Ballkanit Perëndimor do të ftohet të përgatisë një **Agjendë Reformash** bazuar në rekomandimet ekzistuese, duke përfshirë nga Paketa vjetore e Zgjerimit dhe konkluzionet e Dialogut Ekonomik dhe Financiar, bazuar në Programet e Reformës Ekonomike të vendeve (ERP). Agjenda do të konsultohet, vlerësohet dhe miratohet nga Komisioni.

Agjenda e Reformës do të identifikojë një grup të kufizuar reformash prioritare, të ndara në hapa cilësorë dhe sasiorë që do të shërbejnë si **kushte pagimi**, d.m.th. pas arritjes, ato do të nxisin lirimin e fondeve në kuadër të Lehtësisë së re për Reformë dhe Rritje, sipas një afati kohor të paracaktuar. Kushtet e pagesës do të jenë **të lidhura me reforma specifike socio-ekonomike** për të zhbllokuar potencialin kombëtar dhe rajonal të rritjes, dhe për **reforma specifike në lidhje me bazat e procesit të zgjerimit**, duke përfshirë sundimin e ligjit, demokracinë, respektimin e të drejtave të njeriut dhe lirive themelore. Stabiliteti makro-financiar, menaxhimi i shëndoshë i financave publike, transparenca dhe mbikëqyrja e buxhetit janë kushte të përgjithshme të pagesës që duhet të përmbushen për çdo lirim të fondeve. Një tjetër parakusht duhet të jetë që Serbia dhe Kosova të angazhohen në mënyrë konstruktive në

²⁰ Sikurse fusnota 4.

normalizimin e marrëdhënieve të tyre me synimin për të zbatuar plotësisht të gjitha detyrimet e tyre përkatëse që rrjedhin nga Marrëveshja për Rrugën drejt Normalizimit dhe Shtojca e Zbatimit të saj dhe të gjitha Marrëveshjet e Dialogut të kaluar dhe të angazhohen në negociata për Marrëveshjen Gjithëpërfshirëse për normalizimin e marrëdhënieve. Disbursimet nuk do të kushtëzohen me zbatimin e ndryshimeve të propozuara të sipërpërmendura për MSA-të (d.m.th. zbatimi i 7 veprimeve prioritare).

Agjenda e Reformës do të jetë një shtytës kyç i planit të rritjes: përmbushja e tij do të krijojë parakushtet e nevojshme për të marrë dhe për të përfituar plotësisht nga mundësitë e disponueshme të tregut të vetëm, për të nxitur disbursimet në kuadër të Lehtësisë së re për Reformë dhe Rritje dhe, në të njëjtën kohë, t'i sjellë vendet më afër përmbushjes së kriterëve për anëtarësim në BE.

4) Mbështetja e konvergencës përmes rritjes së ndihmës financiare: Lehtësia e re për Reformë dhe Rritje për Ballkanin Perëndimor

Lehtësia e re për Reformë dhe Rritje (në tekstin e mëtejshëm, lehtësia) për Ballkanin Perëndimor do të ofrojë mbështetje kyçe për zbatimin e planit të ri të rritjes dhe katër shtyllave të tij, nëpërmjet **rritjes së konsiderueshme të ndihmës financiare**. Pagesat do t'i nënshtrohen kushteve strikte për sa i përket reformave kyçe të përcaktuara në Agjendën e Reformës.

Lehtësia e propozuar do të mbulojë periudhën 2024-2027. Do të ofronte mbështetje financiare në formën e **mbështetjes së pakthyeshme** (deri në 2 miliardë euro) **dhe kredi** (deri në 4 miliardë euro) përmes disbursimeve direkte në buxhetet kombëtare, ose si financim i investimeve kapitale nëpërmjet Kornizës së Investimeve të Ballkanit Perëndimor (WBIF).

Kjo do të shërbejë si pjesa qendrore e planit të rritjes, duke rritur ndjeshëm ndihmën financiare bazuar në një agjendë reformash ambicioze që fokusohet në reformat e nevojshme socio-ekonomike të shoqëruara me reforma themelore, duke përfshirë sundimin e ligjit dhe të drejtat themelore. Do të vendosë kushtëzime të forta duke vendosur një mekanizëm pagese të bazuar në arritjet e reformave kryesore duke marrë parasysh rekomandimet nga Paketa më e fundit për Zgjerim e Komisionit²¹. Një qasje e tillë kërkon një dizajn krejtësisht të ri, të ndryshëm nga instrumentet e disponueshme aktualisht të ndihmës së jashtme. Ky lloj kushtëzimi i gjerë *ex-ante* dhe ndërtimi i propozuar nuk është i mundur sipas Instrumentit ekzistues për Asistencën e Para-Aderimit (IPA III). Kushtet e pagesës do të jenë gjithashtu plotësuese dhe përforcuese të formave të tjera të mbështetjes dypalëshe për Ballkanin Perëndimor të ofruar përmes instrumenteve të tjera të BE-së.

Ndikimi financiar i lehtësisë, i kombinuar me fondet ende të disponueshme sipas IPA III për pjesën e mbetur të MFF 2021-2027, do t'i sigurojë Ballkanin Perëndimor afërsisht të njëjtin intensitet ndihme për banor siç bën mesatarisht politika e kohezionit në BE. Një përforsim i tillë i paprecedentë i buxhetit do t'i përgjigjej thirrjeve në rritje nga rajoni për konvergencë më të fortë socio-ekonomike; do të përforconte gjithashtu mesazhin për rajonin se përfitimet e integritit më të ngushtë me BE-në mund të ndihen përpara anëtarësimit. Objektivi afatgjatë është të ndihmohet rajoni që të arrijë potencialin e tij të plotë përsa i përket kapacitetit të zhvillimit ekonomik dhe social në krahasim me shtetet anëtare të BE-së deri në vitin 2030.

Instrumenti është krijuar për të qenë fleksibël, i përshtatur me objektivin e përshpejtimit të reformave themelore socio-ekonomike dhe afërimit të rajonit me BE-në, duke siguruar njëkohësisht parashikueshmëri, transparencë, dukshmëri dhe llogaridhënie për fondet.

Instrumenti i ri do të jetë **plotësues** për të dhe përforcuar reciprokisht me ndihmën aktuale financiare në kuadër të IPA III si dhe – në veçanti për të adresuar pengesat ligjore dhe administrative për bashkëpunimin ndërkuftar – me programet e bashkëpunimit Interreg në kuadër të Politikës së Kohezionit të BE-së që përfshin Ballkanin Perëndimor. Reformat specifike sipas Agjendës së Reformës

²¹ Paketa e Zgjerimit përfshin një komunikatë mbi politikën e zgjerimit të BE-së dhe raportet shoqëruese të vendeve.

do të mundësojnë që të krijohen kushtet e nevojshme për të shfrytëzuar plotësisht ndikimin e ndihmës së rëndësishme financiare si në kuadër të lehtësisë së re ashtu edhe në kuadër të IPA III.

KONKLUZIONI

Në përgjigje të sfidave të paprecedentë me të cilat përballlet Ballkani Perëndimor, si rezultat i nevojës për të rigjallëruar ekonominë pas pandemisë me COVID19 dhe ndikimit aktual të luftës së agresionit rus në Ukrainë, Komisioni po propozon që BE-ja të bëjë **një ofertë të guximshme për rajonin**. Një ofertë që ofron mundësi **për të rritur konvergencën socio-ekonomike dhe për të sjellë partnerët tanë më afër tregut të vetëm të BE-së në shumë fusha**, përveç **mbështetjes financiare shtesë të konsiderueshme**. Kjo ofertë synon të sjellë disa nga përfitimet ekonomike për periudhën e para-anëtarësimit për të ndërtuar ekonomi më të forta, më resiliente dhe për të ofruar përfitime të përditshme ekonomike për bizneset, punëtorët dhe konsumatorët. Kjo nga ana tjetër do të ketë përfitime për të gjithë BE-në – integrimin e vendeve të përgatitura mirë dhe ekonomikisht më të forta që zbatojnë rregullat dhe standardet e BE-së tashmë përpara anëtarësimit të tyre.

Për të zhbllokuar potencialin e këtij plani të rritjes, **partnerët e Ballkanit Perëndimor do të duhet ta përmbushin këtë ofertë me përpjekje të vendosura për të avancuar si në agjendën e reformave të brendshme ashtu edhe në forcimin e integritimit ekonomik** brenda rajonit. Autoritetet e tyre kanë përgjegjësinë për të komunikuar në mënyrë efektive mbi planin e rritjes dhe zbatimin e tij. Së bashku, Ballkani Perëndimor dhe BE-ja duhet të shfrytëzojnë këtë mundësi për të përshpejtuar përparimin në rrugën e anëtarësimit.

Masat që mbështesin integrimin në tregun e vetëm të BE-së

Ndërmarrësia: Mundësi për biznes

- Nxisin inovacionin, rritjen e vlerësimit të njohurive dhe mbrojtjen e investimeve në produkte të reja duke krijuar një rrjet të strukturuar bashkëpunimi midis partnerëve të Ballkanit Perëndimor për një zbatim të harmonizuar të të drejtave të pronësisë intelektuale.
- Nxisin zhvillimin e industrisë agro-ushqimore, duke përfshirë peshkimin dhe akuakulturën, në përputhje me standardet e BE-së. Rrisin tregtinë bujqësore duke njohur planet e emergjencës të Ballkanit Perëndimor për frutat dhe perimet dhe planet e anketimit të bazuara në rendimente, të miratuara tashmë nga palët e Marrëveshjes për Tregti të Lirë të Evropës Qendrore (CEFTA).
- Rrisin inovacionin (i) duke zhvilluar një **para-përshpejtues të dedikuar për Inovacion të Këshillit Evropian (EIC)** për Ballkanin Perëndimor, duke ndihmuar kompanitë e inovacionit të teknologjisë së thellë të zhvillojnë potencialin e tyre të plotë me ide dhe plane investimi konkrete dhe (ii) duke mbështetur dhe përmirësuar shkathtësitë e inovatorëve dhe sipërmarrësve, përmes aktiviteteve të Institutit Evropian të Inovacionit dhe Teknologjisë (EIT) dhe të komuniteteve të tij për njohuri dhe inovacion.
- Përshpejtojnë transferimin dhe përmirësimin e zgjidhjeve të inovacionit teknologjik dhe social për arritjen e qyteteve neutrale ndaj klimës dhe inteligjente.

Më afër BE-së: Mundësi për t'u përgatitur për tregun e vetëm

- Ngritin një **Akademi të Tregut të Vetëm** - një program për ngritjen e kapaciteteve, i krijuar për të ndërtuar infrastrukturën cilësore të Ballkanit Perëndimor deri në nivelet e funksionimit të BE-së, në mënyrë që të përshpejtojë procesin e arritjes së lëvizjes së lirë të mallrave. Fushat e para që do të synohen do të jenë standardet, certifikimi dhe vlerësimi i konformitetit.
- Promovojnë **anëtarësimin dhe pjesëmarrjen e plotë të CEN dhe CENELEC për partnerët e Ballkanit Perëndimor, kur është e mundur.**

Lidhja dhe modernizimi: Mundësi për digjitalizim

- **Bëjnë rajonin e Ballkanit Perëndimor më resiliencë kibernetik dhe luftojnë së bashku krimet kibernetike**, duke përfshirë rritjen e pjesëmarrjes në trajnime dhe evente të organizuara nga Agjencia e BE-së për Sigurinë Kibernetike (ENISA).
- Japin qasje të plotë Ndërmarrjes së Përbashkët Evropiane të Informatikës me Performancë të Lartë (HPC).
- Bashkojnë **Akademinë e Evropës së Ndërveprueshme**, për të rritur shkathtësitë e avancuara digjitale të administratave publike në fushën e ndërveprueshmërisë.
- Mbështesin shpërndarjen e **koneksionit të sigurt ndërkombëtar dhe infrastrukturës së rrjetit 5G** përmes projekteve të investimeve WBIF, në përputhje me pakon e BE-së për sigurinë kibernetike 5G. Rrjetet 5G do të mbështesin transformimin digjital në rajon.
- Përshpejtojnë tranzicionin digjital të NVM-ve dhe bizneseve fillestare përmes pjesëmarrjes në Programin e Evropës Digjitale dhe pjesëmarrjes në rrjetin e Qendrave Evropiane të Inovacionit Digjital (EDIH) që mbështesin kompanitë dhe sektorin publik në tranzicionin binjak (të gjelbër dhe digjital).
- Zhvillojnë një dialog mbi Inteligjencën Artificiale (IA), duke përfshirë nismat kryesore të tilla si modelet e IA-së. Fokusi do të jetë në IA gjenerative dhe specifikiisht në modelet e mëdha të gjuhës.

Rikualifikim dhe ngritje e shkathtësive: Mundësi për punësim dhe trajnim

- **Zgjerojnë anëtarësimin në Europass** për të gjitha vendet e Ballkanit Perëndimor: duke ndihmuar punëkërkuarët të bëjnë hapin tjetër në karrierën e tyre dhe të hapin mundësi të reja dhe të mbështesin më tej pjesëmarrjen e tyre në **Grupin Këshillëdhënës të Kornizës Evropiane të Kualifikimeve**: lehtësimi i transparencës së shkathtësive dhe kualifikimeve.
- Eksplorojnë pjesëmarrjen në disa aktivitete të Rrjetit Evropian të **Shërbimeve Publike të Punësimit (Rrjeti PES)** dhe bashkëpunimin me Rrjetin²² për forcimin e kapaciteteve të shërbimeve publike të punësimit në Ballkanin Perëndimor.
- Krijojnë vende më të sigurta të punës përmes ngritjes së kapaciteteve në Inspektoratet e Punës të Ballkanit Perëndimor.
- Forcojnë **angazhimin aktiv në Vitin Evropian të Shkathtësive dhe Paktin për Shkathtësitë** për të promovuar një mendësi të ngritjes së shkathtësive dhe rikualifikimit, duke përdorur grupin e Koordinatorëve Kombëtarë si një platformë shkëmbimi mbi politikat e shkathtësive.
- Kultivojnë bashkëpunimin në arsimin dhe aftësimin profesional, veçanërisht në praktikën dhe mësimin e bazuar në punë në kuadrin e **Aleancës Evropiane për Praktika**.
- Vazhdojnë inkurajimin e pjesëmarrjes së të gjitha vendeve të Ballkanit Perëndimor në elementin e Punësimit dhe Inovacionit Social (**EaSI**) të **Fondit Social Evropian Plus (ESF+)**.

Koha për Rininë: Mundësi për të rinjtë

- **Lehtësojnë të rinjtë të studiojnë jashtë vendit** duke lehtësuar njohjen e kualifikimeve akademike dhe periudhave të lëvizshmërisë.
- Përmirësojnë qasjen në arsim cilësor dhe heqjen e barrierave për të mësuar, duke punuar drejt **pjesëmarrjes së plotë** të partnerëve të Ballkanit Perëndimor në **Zonën Evropiane të Arsimit** dhe duke mbështetur bashkëpunimin transnacional të institucioneve të arsimit të lartë.

Horizonte më të gjera: Mundësi për turizëm më të lehtë, udhëtime, transport dhe aktivitete kulturore

- Bashkojnë përpjekjet për të promovuar Evropën si një destinacion turistik në vendet e treta **nëpërmjet anëtarësimit të plotë** për të gjithë partnerët e Ballkanit Perëndimor në **Komisionin Evropian të Udhëtimit**.
- Vëzhgojnë **Hapësirën e të Dhënave për Turizëm**: sigurimi i informacionit të nevojshëm për të përmirësuar planifikimin e turizmit.
- Zhvillojnë **partneritetet e talenteve të turizmit mbi shkathtësitë** ndërmjet BE-së dhe rritjen dhe përmirësimin e ofertës e tyre turistike. Rrisin më tej pjesëmarrjen e të gjithë partnerëve të Ballkanit Perëndimor në Evropën Kreative për të mbështetur rolin e sektorëve kulturorë dhe kreativ në ekonomi.

Page e mendjes: Mbrojtje për konsumatorët

- Japin autoriteteve të mbikëqyrjes së tregut në Ballkanin Perëndimor qasje në **mjetin e-survejimit Webcrawler**, i cili zbulon produktet që janë njoftuar si të rrezikshme në Safety Gate.

²² Në përputhje me kushtet e përcaktuara në Vendimin nr. 573/2014/EU të Parlamentit Evropian dhe Këshillit për bashkëpunimin e zgjeruar ndërmjet Shërbimeve Publike të Punësimit (PES) dhe në veçanti për vendet që i janë bashkuar elementit të Punësimit dhe Inovacionit Social (EaSI) të Fondit Social Evropian Plus (ESF+)

- Japin **qasje në disa informata publike** të Safety Gate, dhe në shkëmbimin afatgjatë të përzgjedhur të informacionit jo publik për sigurinë e produkteve dhe masat e marra.
- Japin qasje²³ për elementë të përzgjedhur të akademisë së e-zbatimit.

²³ Në masën që ekzistojnë masa mbrojtëse që mundësojnë trajtimin e informacionit në përputhje me kërkesat e ligjit të BE-së.